

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 21.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísnum.

Tírsdag hin 22. mei 1928.

Kostur kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brevsværnstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

SKIPINI komu í ár aftur av Suðurlandinum við stórára veiðu, og mong eru tey, sum hava lagt upp í Íslandi; tó vildi tað óivað, so sum nú er háttað fiskaprísi viðvíkjandi, verið betri fyri fiskimannin og tey hann hevur sitandi heima, at meiri var gjørt av at avreiða í Íslandi.

Heimsins tjóðir, hvørt tær nú eru svartar ella brúnar, gular ella reyðar, og tær hvítu ikki undantakandi, royna hvør í sinum lagi at gera sær sjálvum sum minst til skammar, men tann parturin av tí føroysku tjóðini, sum nevast fiskakeyparar og reidarar eru í so máta eitt undantak á allari heims-kringluni, skomm og æra telist ikki hjá teimum at hava mikið at týða, tað sær út sum ræður tað meira um vinningin, hvør ið verður við sviðan tykist ikki at nerva teir.

Vit sipaðu í seinasta blað til tað semju, ið ger seg galdandi ímillum reidarar og keypmenn og aðrar arbeiðsgevarar, tað tað hjá teimum ræður um at klýpa burtur av tí sindrinum, sum fiskarin skal hava fyri sitt strev, í staðin fyri, sum í vár ávíst, at gjørt útvegir fyri at fingið fiskaveiðuna heim — nei, ta bar ikki til við semjuni. Men nú okkara fiskimenn eru heimkomnir, renna teir hovdini saman aftur, og hann, sum ímillum liggur er fiskimaðurin, sum verið hevur í sinum vanda-mikla yrki, á Suðurlandinum og fiskað. Takið, hovuðsupp-gávan tykist hjá okkara fiskakeyparum at vera at krøysta fiskaprísir so langt niður sum teir eru mentir til í felagsskapi — ja, slíkt má væl sigast at vera vana løn at geva landsins bestu monnum, ið við sinum idna starvi halda landinum uppi, og vóru teir ikki, vildu teir føroysku reidararnir ikki haft slíkt flog, sum teir nú hava.

Ørðvisi lona Íslendingar sín-um sjómonnum, og ørðvisi hava teir lónt okkara sjómonnum, ta teir hava verið sintir til at avreitt sína veiðu, har vesturi hjá teimum. Nokur domir frá hesum nú lidna várið, hvar Føroyingar hava selt veiðu sína til Íslendingar, vilja týðuliga kunna prógva, hvussu stórum munurin er ímillum hvat teir hava latið Føroyingar fingið fyri sín fisk, og hvat ið føroyskir fiskakeyparar halda seg noyðast til at lata, ja, teir eru jú so langt niðri við sinum prísnum,

at tað kundi líkst at teir um stund vildu kraft fiskin fyri kostin, — so langt er ikki komið enn, men gongur tað somu leið sum farið er síðani fyrst í mars, so kann eingin ætla hvat endin verður.

Føroyingar hava í vár selt í Íslandi fyri 44 ísl. ca. 37 dansk oyrur kilo, bæði nr. 1 og nr. 2 av stórum fiski, og fyri smáfisk hava teir fingið 32 ísl. oyrur, ca. 27 dansk pr. kilo. Summir, sum ikki hava verið so heppnir, hava tó kortini komið til 41 ísl. oyrur fyri kilo, og har heldur eisini tað sama, prísurin er eins fyri nr. 1 og nr. 2. Smáfisk hava teir eisini latið í Íslandi fyri 30 ísl. oyrur fyri kilo.

Sum sæst av hesum, so er prísurin, sum fingin er í Íslandi í vár, reiðuliga góður, og fiskimenn, sum litið hava á sínar egnu landsmenn, at teir mundi vita at geva góðan prís, tað teir komu heim, fingi annað at siggja: Teir fingi aftur eitt prógv fyri, at frændi er frændi verstur.

Fiskaprísir her í Føroyum í hesum døgum er nú komin niðri í 33 oyr. kilo fyri nr. 1, 27 oyr. kilo fyri nr. 2 og 25 oyr. kilo av smáfiski. Eisini er vert at leggja merki til, hvussu ágrýtnir okkara reidarar eru til at býta sundir nr. 1 og nr. 2, har Íslendingurin ikki ger nakran mun, men hetta er kanska føroyskur handilsskapur, og er væl einki at gera við hetta, men lógið er, at Íslendingar ikki eru so ræddir fyri at fæa onkran fisk, sum er eitt sindur illa krøktur ella annað. Hetta varðseini hjá okkara fiskakeyparum man óivað eisini hava eina grund, tað er skiligt, ja, tað má enn vera rimuligt, samanborin við mannagongdina á annan hátt. Fiskimaður skal fæa so lítið sum møguligt, tað er tað mentunarstöði fiskakeyparinn stendur á.

Eitt annað domi kann eisini takast úr Íslandi, serstakliga viðvíkjandi fiskaarbeiðslon.

Á Akureyri er lønin hjá fiskafólki, sum galdandi er er til 15. juli: 60 oyrum um tíman fyri dagsarbeiði, 75 oyrur fyri náttá- og heilgisdagsarbeiði, 60 oyrur fyri at vaska 50 kg av fiski. (Stórir ella smáur, tað ger eins og tað sama). Viðari er gjord samtykt um at lønin frá 14. juli til síðsta septembur verður: 70 oyrur um tíman fyri dagsarbeiði, 90 oyrur um tíman fyri eftir- og heilgisdagsarbeiði, og 70 oyrur fyri at vaska 50 kg av fiski.

Henda ionin er væl verd at geva gætur, tí í Suðuroy, hvar fiskalonin er von at liggja nak-að høgt, er hon soleiðis: 35

FORNGRIPAGOYMSLAN
er opin sunnudagar kl. 4-6
í Quillingsgarði, fyrstu ferð
— 1. hvítusunnudag. —

oyrur um tíman fyri vanligt fiskaarbeiði. Táð skipini landa og tá fiskurin verður borin á plássi, fæa konufólkini 40 oyrur um tíman. Táð til vaskingar kemur er lønin so nógv sundurbýtt, sum tað letur seg gera: 180 oyrur fyri 100 stkr. av stórum Íslandsfiski, 160 oyrur fyri 100 stkr. av stórum Føroyafiski, 70 oyrur fyri 100 smáfiskar og 60 oyrur fyri hvørt hundrað brosmur, hísur og upsar. Í Suðuroy fæa tey duplata løn fyri sunnu- og heilgisdagsarbeiði. Havnin, sum altíð er á hala við fiskalonini, er niðuri á 32 oyrur um tíman.

Sum sæst her, so lata Íslendingar meiri fyri at fæa fiskin, meiri fyri at virka hann til, og at teir eru komnir væl av stað við at vita at virða fiskin og

fiskaarbeiðið kann hin íslendski fiskiflotin nu á døgum vera eitt talandi domi um.

Teir føroysku fiskakeyparnir lata minni fyri fiskin, minni fyri at virka hann til, og úrslitið er har eftir: Ein skipafloa sum býttur er í 5 klassar, har bert 10 av 160 fórum eru í fyrsta klassa, nógvðin í triðja klassa, og fimti klassi er ikki sörur, har eru 5 skip. Ja, munur er á.

Arbeiðsgevarar hjúklaðu fyri arbeiðsmonnum, at táð lønin fór niður, vildu fiskaprísirnir ganga upp. Tað visir seg nú at vera soleiðis at fiskaprísirnir falla, arbeiðslonin stendur við og vorurnar verða dýrari og dýrari.

Soleiðis var tá fiskarin kom heim av suðurlandinum í 1928.

Hull-Ruten.

Den aabnede Mulighed for indbringende Forbindelse med de fremmede Markeder bør opretholdes.

Færoernes Erhvervsliv, Forretnings- og Arbejdsvilkaar, lige-som Øernes Fremskridt paa andre Omraader, har i adskillige Aar, for ikke ret længe siden været betinget af fremmede Selskaber eller Institutioner, kort sagt, vi har her i vort lille Samfund været benyttede af den fremmede Kapital som Marked, hvor disse fremmede Kapitalister, uden at yde noget direkte til det færøske Samfund, har vidst at udnytte sine Chancer, hvadenten det gælder Skibstrafikken eller Handelen paa vore Øer. Naturligvis har der været enkelte Undtagelser paa Forretningens Omraade, der ikke har været tilstrækkeligt lokalt kendt, og som derfor har været nødt til at give op.

Mange Steder, hvor der har været Opgangstider for flere Aar tilbage, er de livlige Virksomheder hensynede, og der spørges fra alle Kanter om, hvornaar man kan vente en Endring i de bestaaende vanskelige Forhold. Og alle spejder efter den første Begyndelse, der gøres for at sætte Virksomheder i Gang paa Færoerne, uden Hensyn til paa hvilken Plads der startes.

Man kan i al Beskedenhed sige, at Begyndelsen er gjort. Begyndelsen til noget nyt, saavel vedrørende Trafikforholdene som Handelsforbindelsen med

Udlandet og den dermed følgende Beskæftigelse i Land, samtidig som der aabnedes de færøske Hjemmefiskere ikke alene en Mulighed, men snarere en Sikkerhed for bedre Priser for deres Fangst, og sidst men ikke mindst de gunstige Betalingsvilkaar for Fiskeren, d. v. s. *contant*.

Den danske Handelsminister-Exelence *Slebsagers* Stilling til denne Sag vil endnu være i frisk Erindring. Den store Handelsminister i det danske Spareministerium affejede ethvert Forsøg, der blev gjort herfra for at holde Færoerne i regelmæssig Forbindelse med England, vel vidende om, at det brede færøske Folk, saavel direkte som indirekte, allerede havde høstet Fordele ved den direkte Forbindelse med England, selv om det færøske Selskab ikke havde opnaaet noget Overskud af denne.

Det har været sagt: »At bringe en bundkonserver til Forstaaelse af Betydningen af samfundsgavnligt Spørgsmaal, valder ikke altid de største Vanskeligheder, men hos de store, ledende Mænd indenfor de danske Godestjeres politiske Venstreretning, lige fra »Det forenede Venstre« — »Venstre« — »Venstreformpartiet« til det sidste »Venstre«, har der altid været Vanskelig-

heder ved at vinde Forstaaelse for Folkets naturlige og berettigede Krav. Og naar det er noget vedrørende Færoerne, som ovenikøbet angaar Trafik og Handel med en anden Nation, end de danske, hvad da? ja, saa skubber de stærke Venstre-Exelencer en saadan Tanke til Side og slaar paa sit sidst rekonstruerede Program: »*Rigsenheden skal hævdes. Forbindelsen mellem alle Danske, indenfor og udenfor Landets Grænser, maa styrkes og udvikles til Fremme af dansk Nationalitet og Kultur. Ikke mindst bør det danske Mindretal Syd for Grænsen fremdeles finde Støtte i Arbejdet for dansk Sprog og Aandsliv.*»

Bortset fra det unyttige i at foreholde saadanne Venstreherer, hvad der er nødvendigt for Fremskridt og Udvikling paa Færoerne, kan man dog, uden at være danskfjendtlig, henstille det Madsen-Mydalske Styre om at holde sig til sine Program-punkter og Løfter, uden at dette skal gaa udover Danmarks nordligste Amt, hvor Reaktionen heldigvis er paa Retræte.

Alle ved, den nuværende Regering ogsaa, hvad det betød for Færoerne, at vi kom i Forbindelse med andre Markeder, saavel for Import som for Export, og enhver ved at vurdere de Fordele, vi herved havde opnaaet. Men dette vilde Slebsager ikke indse. Hans Stilling netop til dette Spørgsmaal har givet Stødet til, at Færingerne opsigde Makkerskabet med Venstrepartiet. Man havde høstet Erfaringer nok paa Kærligheds Beskaffenhed, dens Art i alle Ender og Kanter. *Rigsenheden skal hævdes*. Er en saadan haandhæven af Rigsenheden dog ikke, naar alt kommer til alt, et Spark til Programmens Indledningsord: *Paa Frihedens Grundvold skal Folket bygge sin Fremtid?*

Naar man sammenligner de Bestræbelser der gøres herfra for at skaffe bedre Forbindelser med Omverdenen, for derigen-nem at forøge Handel og Om-sætning, samtidig som der vil tilflyde Landet Contanter, som der paa anden Maade er meget vanskeligt at fremskaffe, og Hr. Slebsagers Standpunkt til *Skipafelagiðs* Henvendelse om Laan i dette Øjemed, og yderligere Ministerens Motivering, at man ikke kunde gaa med til at støtte et færøsk Selskab, der var et dansk privatkapitalistisk Aktieselskabs Konkurrent, saa er man straks klar over, at det, der laa forrest i Exelencepanden, var mere at stive sine privatkapita-